

Filippa.

Foto: Poul

Hansen,

<http://www.pometet.kvl.dk/Aeblehistorier/Filippa.htm>

Synonymer. Ingen.

Historie. Dansk Sort, fremkommet ca. 1880 paa Fyn ved Frøudsæd, foretaget af Filippa Johannsen, Datter af Lærer Johannsen i Hunstrup paa Sydfyn. I 1888 tildelt Det kgl. danske Haveselskabs Certifikat af I. Klasse. Anbefalet til alm. Plantning i 1914. I »Danmarks Frugtavls« 1925 optaget som en Hovedsort. I 1920 efter Antal Træer Nr. 9 i Planteskolerne og Nr. 8 i Frugthaverne. I 1937 Nr. 12 i Planteskolerne med' 20.000 Træer under Tiltrækning, deraf mere end 1/3 paa Dværgrod. Er nu alm. udbredt og dyrket i alle Landets Egne, ligesom Sorten er udbredt i Nabolandene. Meget gamle Træer af Sorten findes naturligvis ikke. Alt tyder paa, at Træerne kan blive gamle og stadig bevare Sundhed og Villighed til at bære Frugt. Modertræet blev i 1910 flyttet ind i Skolehaven i Hunstrup. Træet, der blev fredet i 1937, er stort og sundt; det maalte i 1937 7,5 m i Bredden.

Træet.

I Planteskolen er Sorten ikke vanskelig, men dens noget spinkle Vækst og tynde Skud nødvendiggør Opbinding af de enaarige Træer. De lange, svajende Skud bøjer af for Vinden, saa Kronen let bliver skæv.

Grundstamme. Trives lige godt paa Vildstamme og Doucin.

Beskrivelse af Træet. Filippa danner et bredt, ikke særlig højt Træ, der er let kendeligt paa sin overhængende, tætte Krone, dannet af mange, lange og tynde, forneden bare Grene. Aarsskuddene er lange og tynde, lidt knasede og dunede. Barken er lysebrun, senere graalig og glinsende. Barkporene er smaa. Bladene er næsten

middelstore, tynde, men faste, friskgrønne, paa Oversiden glinsende, paa Undersiden lyst graagrønne; de er ægformede med ofte skæv, hjerteformet Grund. Paa Dværgskuddene kan Bladene være ovale eller elliptiske. Randen fint savtakket. Bladstilken lang og tynd paa Dværgskud, kort og kraftig paa Langskud, ofte rødlig. Akselbladene smaa. Frugtknopperne middelstore, mørkebrune, næsten glatte; de dannes ofte paa lange Frugtsporer. Blomstrer i Midtsæsonen. Blomsterne middelstore, rosafarvede, ikke særlig smukke. Sorten har normalt Antal Kromosomer og danner godt Blomsterstøv; den er en god Befrugtningsart og sætter selv meget villigt Frugt. Er maaske selvfertil; befrugtes let af en Række kendte Sorter.

Dyrkningsforhold. Filippa danner efterhaanden store, og især brede' Træer, hvorfor der maa regnes med en Slutafstand af ikke under 10' m for Vildstammetræer. Overfor Vind er selve Træet modstandsdygtigt, idet de tynde Grene bøjer af, men de rystes stærkt, hvorved de meget løstsiddende Frugter falder af. Det allerbedste Lær

derfor nødvendigt; men da Træet, især i lavstammet Form, ikke gaar højt i Vejret, er det ikke vanskeligt, selv paa vindudsatte Steder, at fremskaffe fornødent Lær. Filippa kan trives i alle Landets Egne og paa al Slags Jord. Næppe nogen anden Æblesort stiller saa smaa Fordringer som denne. Gødsningen volder heller ingen Vanskelighed. Paa let Jord kræver den en Del Gødning, men paa god, næringsrig Jord kan den klare sig med smaa Tilskud. Overgødes den, gaar det ud over Frugtbarheden. Da Sorten ofte danner Frugtknopper paa meget lange Sporer, er den vanskelig at beskære. Den kan sporebeskæres, men det er helt imod Træets Natur; ingen Beskæring passer langt bedre. Man kan nøjes med Tilbageskæring i de første Aar, nogen Formning og senere kun Udtynding af de tætsiddende Grene. Da Frugterne saa godt som alle bæres frem i Kronens Periferi, er det af Hensyn til Frugternes Belysning upaakrævet med Beskæring. Filippa er fortrinlig egnet til Indpodning i andre Sorter; svagelige og daarlige Træer kan derved blive sunde og værdifulde. Filippa egner sig ogsaa til Ompodning. Frugtbarheden er noget sparsom i de unge Aar, senere bærer Sorten jævnt godt og regelmæssigt. »I 30 Aar ikke svigtet, men kan dog variere en Del fra Aar til Aar«; saaledes udtrykker en Avler sig. Da man let faar Øje paa de lyse Frugter, kan man komme til at vurdere Frugthøsten til at være større, end den i Virkeligheden er. Frugtudtyndingen »besørges af Vestenvinden«, hvorfor mange vil forholde sig afventende. I rationel Kultur maa Udtynding foretages, ogsaa for at faa fjernet skæve og daarlige Frugter, som der ofte findes en Del af.

Forhold overfor Sygdomme og Skadedyr. Filippa hører til de faa Sorter, der er saa sunde, at de med nogenlunde Held kan dyrkes uden egentlig Sygdomsbekæmpelse. Kræft kan forekomme, hvorimod Skurvangreb er sjældnere. Frugtskimmel paa Blomster og Dværgskud kan være ret ondartet. Af Skadedyr kan Spindemider være slemme, og Tægeangreb paa Frugterne er ikke sjældne; Æblemøl nævnes ogsaa. Da Sorten taaler de gængse Bekæmpelsesmidler godt, volder det ingen Vanskelighed at holde den sund.

Frugten.

Størrelsen. Middel. Store Frugter kan forekomme, men temmelig smaa Frugter er dog hyppigere. 6 cm høj og 6 —7 cm bred.

Formen er meget foranderlig, næppe to Frugter er ens. Kan være rundagtige, men ogsaa lange og nærmest valseformede; er ofte skæve. Bugen sidder under eller paa Midten. Mod Stilken er Frugten flad. Den er kantet, især hen mod Bægeret. Pænt Æble, der dog ved sin Forskellighed i Form og Farve virker noget uroligt. Giver mange Sorteringer.

Modertræet af Filippa. Foto 1937.

Farven. Den grønne Grundfarve gaar efterhaanden over til gulligt, hvidgult og guldgult. Frugten er overtrukket med en fin, hvidlig Dug. Skyggefrugter er helt uden Dækfarve, medens solbeskinnede Frugter kan være orange, mat eller skinnende karminrøde; ofte er der bratte Farveovergange. Huden er lidt fedtet, temmelig tyk og sej g. Der findes talrige Hudpunkter, som kan være omgivet af en rød Ring, men i sig selv fremtræder som graa Punkter i Grundfarven og lyse Punkter i Dækfarven.

Bægeret er lille og næsten lukket. Bægerhulen er dyb og ret snæver, uregelmæssig, omgivet af kraftige, ofte ulige store Ribber, der fortsætter ned over Frugten. Støvtraadene under midtstillede. Griflerne dybt adskilte, kun lidt haarede.

Stilken er middellang og tynd; sidder i en dyb og snæver Grube, der er lidt rustklædt i Bunden. Ogsaa Frugtens Stilkende er noget ujævn og kantet.

Kødet er fint, hvidt med grønne Aarer, saftigt og passende syrligt samt med en behagelig og ejendommelig Aroma. Vellugtende.

Kærnehuset løgformet, uregelmæssigt. Kamrene store, indeholdende brune, middelstore og spidse Kærner.

Modningstid. Frugten plukkes i sidste Halvdel af September og helst ad to Gange. Paa Grund af Faren for Nedblæsning plukkes den ofte før Tiden; saadanne Frugter er »en Skræk for Forbrugerne«. Frugten er brugbar i November—Januar. Gemmes den længe, bliver Kødet ofte tørt og taber sin fine Smag. Opbevaringen volder ikke større Vanskelighed. Huden kan dog let faa brune Pletter efter ublid Behandling. Kan ogsaa rynke paa Lageret, ligesom der er konstateret stor Svindprocent, Egner sig til Køling og kan derved haves til April.

Anvendelsen. Filippa er et I. Klasses Spiseæble. Nogle finder det dog lidt for fast i Kødet, andre at det er for tørt i Kødet og for »parfumeret« i Lugt og Smag. Er ogsaa et meget anvendeligt og godt Madæble.

Handelsværdien bedømmes forskelligt. Gennemgaaende bliver Æblet ikke vurderet efter sin Godhed; det er noget for uanselig af Ydre. Efterhaanden som det bliver kendt af Publikum, vil det formentlig vinde Terræn. Ogsaa de Handlende bedømmer det forskelligt. Filippa er noget vanskeligt at sortere skarpt nok til Standardpakning, som den iøvrigt paa Grund af den sarte Hud taaler mindre godt; maa helst svøbes.

Dyrkningsværdi.

Filippa er en meget haardfør og let dyrkelig Sort med en Række andre gode Egenskaber, men den har ogsaa en Del Fejl. Til Erhvervsfrugtavl kan den næppe anbefales; derimod til Frugtavl som Bierhverv, og det er vel ogsaa fra den Slags Plantninger, det meste af Handelsfrugten af denne Sort fremkommer. Til Privathaver kan den anbefales til Plantning overalt, især under vanskelige Forhold og i Jylland, men vel at mærke kun, hvor der er godt Læ og fornøden Plads. Til Espaliering egner denne Sort sig slet ikke. — I Barkfarve og Grenbygning ligner Filippa Irsk Ferskenæble saa meget, at man fristes til at gætte paa, at sidstnævnte er Modersorten.

Filippa. 40-årigt Træ i Gl. Hestehauge ved Svendborg, 7 m højt og 8 m bredt.